

Nr 394 , utskrivet v 24 2023

**Kära läsare!**

**Nu är vi halvvägs och sommaruppehållet börjar. Nästa nummer kommer i mitten av augusti men Svar Igår fortsätter svara som vanligt om någon ställer frågor.**

**Fråga:** Hur lång tid minst innan resan rekommenderar vi att patienten ta Typhim-vaccination? FASS rekommenderar minst 2 veckor men vi har inga specifika rekommendationer på vårt intranet.

**Svar:** Betydande skydd = minst 2 veckor men visst, skyddet inleds redan efter 4 dagar. Tillägg: Skyddet utvecklas successivt första månaden efter en booster. Tillägg: Är man borta flera månader är det förstås OK att ge vaccin avresedagen....

**Fråga:** Rekommenderar ni gula febern-vaccin vid tjänsteresa till Medellin Colombia? Framkommer medelhög risk varför vi är oense på mottagningen! Och behövs malariaprofylax?

**Svar:** Nej till båda frågorna. Ingen risk för honom avseende gula febern eller malaria i Medellin.

**Fråga:** Patient som enbart fått vaccination mot stelkramp under skoltiden, aldrig i vuxen ålder. Hon har nu hört att hon bör ta boosterdos med diTeKi booster då det gått över 20 år och patienten ska resa till Asien. Hur ställer du dig till detta? Vi på hälsocentralen har enbart diTebooster i lagret.

**Svar:** Räcker bra med diTebooster om hon inte är gravid.

**Fråga:** Man född -77 som fick vattkoppor när han var 30. Fick då Zovirax utskrivet. Läkaren säger att det finns risk att han då kan få vattkoppor igen. Nu undrar han om han ska ta Varivax eftersom det går vattkoppor i omgivningen. Har han inte redan viruset i kroppen?

**Svar:** Om han har haft vattkoppor spelar inte vaccin någon roll. Han har samma bältrosrisk som andra.

**Fråga:** Jag har förstått att om man har fått fem poliosprutor så behöver man inte fler, men jag (född -60) och många med mig vet inte hur många vi fått, så när ska jag välja att ge Boostrix alternativt Boostrix Polio?

**Svar:** Är du orolig så ta en extra dos men du är född när allmän vaccination var regel. Tillägg: Allmän vaccination inleddes 1957-58 och intresset var enormt så rimligen har man fått sina fyra eller fler doser.

**Fråga:** Får man ge diTekiBooster till gravida kvinnor som kikhosteprofylax? Vi har hört andra uppgifter om detta.

**Svar:** Med all sannolikhet går det utmärkt. Men Folkhälsan har inte accepterat detta - bara Boostrix och Triaxis... Kanske för att preparaten inte har helt samma adjuvans. Tillägg: I Danmark accepteras diTekiBooster.

**Fråga:** Om en dos Pneumovax givits ska det ges en Apexxnar efter 5 år? Eller ska vi nu ge två doser Apexxnar? Hittar ingen röd tråd angående detta.

**Svar:** Enligt Folkhälsan räcker det med Pneumovax vart femte år till "vanliga" riskgrupper som fyllt 75...

**Fråga:** Jag har idag träffat ett par på BVC. De har en flicka som fyllde 6 mån för ett par dagar sedan. Flickan är helt frisk. Familjen funderar på att resa till Schweiz under en vecka i slutet av juli och träffa lite vänner. Flickan kommer då att vara 7½ mån. Föräldrarna undrar om det är nödvändigt med vaccination mot mässling inför denna resa. Vad tycker Du? Familjen planerar vidare att åka till Thailand i november då flickan blivit 10 mån. Inför den resan rekommenderar jag Priorix men bör det ges redan inför resan till Schweiz?

**Svar:** Jag skulle avvakta och inte ge vaccin för Schweiz. Något sämre anslag med så tidig MPR och mycket låg risk.

**Fråga:** Man 57 år, hjärtsjuk med betablockare, bltr-sänkande läkemedel (gångar två) samt Trombyl. Har fått en allvarlig allergisk reaktion efter getingstick (i munnen), har nu adrenalin-sprutor och tillhörande akuta läkemedel för ev. framtida allergisk reaktion. Han behöver nu besöka Tanzania under 1,5 månads tid. Ska han förvara sina läkemedel i handbagaget och behövs i så fall något specialintyg eller så? Han är rädd att bli av med sina läkemedel i tullen.

**Svar:** Blodtrycksmediciner trasslar aldrig och skall (som alla läkemedel) finnas i handbagaget. OBS att hans namn skall finnas på förpackningen. Getingsticksallergi brukar inte ha någon korsallergi och han tar väl med sina sprutor (med sitt namn på förpackningen).

**Fråga:** En fråga kring huruvida det är möjligt att ordinera vaccin som ett generellt direktiv på en privat mottagning. Tänker i första hand på TBE och Havrix/Twinrix som ej ingår i de nationella programmen och där sköterskor ej har ordinationsrätt. Inte enligt myndigheterna men "alla gör så".

**Svar:** Enligt gällande regler är det inte tillåtet men majoriteten av de mottagningar jag vet om tillåter ändå detta och ger generellt direktiv, åtminstone för sköterskor som gått våra kurser

**Fråga:** Jag har ett par som ska backpacka i olika länder i Sydamerika i 6 månader. De åker 4/7. En av dem tog Stamaril 25/5. Nu önskar de även vaccin mot denguefeber. Får de ta bara en dos? När i så fall? Kan han ta Qdenga den 14/6? Eller måste han vänta 1 månad efter Stamaril? Går det att ta Qdenga tillsammans med Nimenrix och rabiesvaccin?

**Svar:** Det mesta talar för att redan en dos ger en betydande effekt men alla denguestudier är gjorda på två doser och gjordes gärna med dem som redan haft en episod av dengue. Men om du skall hålla på 4 veckors intervall blir det bara en dos. Det får väl gå med kortare tid eftersom vi inte vet bättre än men information till pat om att detta är oprövad mark är viktig.

**Fråga:** En kund som tagit två doser mot TBE på snabbschema och kommer nu för sin tredje dos via snabbschemat men kommer senare än rekommenderat (14 dagar). Just denna kund kom 1,5 månad efter han skulle. Fortsätter vi bara med dos nummer 3?

**Svar:** Ja.

#### **Svar på förra månadens fall:**

*Fråga: Träffade idag en kund som blivit hund-biten när han var i Brasilien i höstas. Han har tidigare blivit vaccinerad fyra ggr mot rabies, senast 2017. När han uppsökte vård i Brasilien fick han ingen ytterligare vaccination då de hörde att han tidigare var vaccinerad. Som jag förstått det ger vaccinet bara en förlängd tid till att få ytterligare vaccin? Gissar att det inte är ngn mening att ge ytterligare nu?*

**Svar:** Även om han bör ha ett mkt gott skydd rekommenderas att han får två doser (0+3 dagar) när det har gått mer än 3 månader sedan senaste vaccindosen. Tillägg: Det är aldrig försent att ge postexpositiosprofylax - alltså trots att det har gått ett halvår.

#### **Månadens fall:**

**Fråga:** Nu i dessa tider av brist på TBE-vaccin har vi hamnat i ett dilemma när det gäller de olika åldersspannen för FSME junior och Encepur barn. Vi har några patienter i tidigt tonår som vi vaccinerat med Encepur vuxen första dosen men nu är dessa slut. Ska vi då välja Encepur junior 2 doser alt FSME junior 1 dos? Just nu kan vi välja på båda dessa alternativ. Vad är bäst?